

Voorzitter: J. van Hoorn (GL)

Namens de raad: J. Jones (GL), J. van Veen (PvdA), M. Gietema (D66), T. van Zoelen (PvdD), J. Huisman (SP), I. Jacobs (VVD), W. van Heteren (S&S), P. Rebergen (CU), J. de Haan (CDA), L. van der Laan (PvH)

Namens de griffie: W. Bierman

Economische agenda Nij Begun

00:19:23

Voorzitter: Goedenavond, welkom bij deze meningsvormende sessie over de collegebrief conceptdoelen Economische Agenda Nij Begun. De raad heeft de collegebrief van 3 oktober jongstleden ontvangen met daarin de uitnodiging om een eventuele reactie te geven op de conceptdoelen in de Economische Agenda Nij Begun. Het college heeft kennisgenomen van de geformuleerde doelen, maar een aantal fracties heeft aangegeven deze brief te willen bespreken als raad om tot een zo breed mogelijk gedragen reactie te komen en aan te bieden aan de kwartiermaker Economische Agenda.

00:19:57

Voorzitter: Voor deze meningsvormende sessie hebben we vanavond 60 minuten, dus dat houdt voor u het volgende in. U heeft vier minuten spreektijd per fractie, exclusief interrupties. Er is, aangezien het een reactie is van u als raad, ook geen college aanwezig. Vanzelfsprekend hebben ze dan ook geen spreektijd. We werken daarom met één termijn. Wat mij betreft kunnen we direct beginnen. Wie van de fracties mag ik als eerste het woord geven? De heer Rebergen, ChristenUnie.

00:20:30

de heer Rebergen (ChristenUnie): Dank u wel, voorzitter. We spreken vanavond over de doelen van de Economische Agenda van Nijmegen. De ambitie dat Groningen en Noord-Drenthe een energieke regio worden waar mensen graag willen zijn, bij willen horen en om grote structurele en zichtbare verbeteringen in de economische structuur te realiseren, is natuurlijk goed. Net als het bieden van een aantrekkelijke leefomgeving en goede mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Als CU kunnen we niet onbenoemd laten dat onze eerste focus en aandacht moet blijven gaan naar de inwoners die te kampen hebben met de gevolgen van de gaswinning. Inwoners die maanden, een jaar of zelfs meerdere jaren uit hun huis moeten. Die eerst alle schade aan wat ze in de afgelopen jaren opgebouwd hebben gezien en nu soms helemaal wordt afgebroken, of die verwikkeld raken in discussies over wie wat betaalt of wat de beste opties zijn.

00:21:22

de heer Rebergen (ChristenUnie): We moeten naast hen blijven staan. Grote doelen van deze Economische Agenda helpen hen op dit moment niet en een groot deel heeft daar nu ook geen aandacht voor. In die zin is het in de eerste instantie dan ook vooral een bestuurlijk stuk. Het is ook op hoofdlijnen waardoor we er nog alle kanten mee uit kunnen. We kunnen nog steeds bezig zijn met pleisters plakken en daarom is het belangrijk dat het meer concreet gaat worden. Als laatste ga ik inhoudelijk in op het stuk. Wat wij missen is hoe we mensen die nu aan de zijkant staan of op een bepaalde manier beperkt worden in het volledig benutten van hun potentieel nu gaan

betrekken, met doelen als de werkloosheid op een historisch laag niveau krijgen of zo min mogelijk mensen afhankelijk maken van toeslagen of uitkeringen.

00:22:11

de heer Rebergen (ChristenUnie): Dit komt vast terug in de Sociale Agenda, maar wat ons betreft hoort het ook hier thuis. De Economische Agenda staat ten dienste aan onze inwoners. We moeten voor hen zorgen voor een stabiele verhoging van de werkgelegenheid. Dit geldt ook voor het behouden van talent. De bedrijven en ondernemers zorgen hopelijk voor werkgelegenheid, alleen moet dit ook op een goede manier gekoppeld worden aan onderwijs en potentiële werknemers die anders zouden vertrekken.

00:22:39

de heer Rebergen (ChristenUnie): Voorzitter, ik sluit af. Het verleden erkennen en erbij stilstaan is belangrijk. Het is ook tijd dat we in deze periode uit de Calimero-rol leren te stappen. Dat we de rol van winningsgewest ontstijgen en duidelijk de agenda en de doelen wat we als regio willen en waar we naartoe willen voor ogen houden en zo voorkomen dat Den Haag weer een nieuw wingewest van ons maakt. Tot zover.

00:23:03

Voorzitter: Dank u wel. U heeft een interruptie van D66. Mevrouw Gietema?

00:23:09

mevrouw Gietema (D66): Ik heb een vraag aan de ChristenUnie. Naast elkaar staan en niet die afhankelijkheid creëren is iets wat D66 ook ontzettend belangrijk vindt. We zijn het ook eens met die verbinding tussen de Sociale en Economische Agenda en met name ook die versterkingsopgave. Mijn vraag gaat over die afhankelijkheid, want we krijgen dertig jaar lang 100 miljoen. Het puzzelt mij enorm, en ik ben heel benieuwd hoe de ChristenUnie daarnaar kijkt, hoe we die miljoenen gaan investeren in de regio en met ondernemers zo gaan inzetten dat er geen te grote afhankelijkheid van ondernemers ontstaat op de overheid. Ik vroeg me af hoe de ChristenUnie daarnaar kijkt.

00:23:44

Voorzitter: De ChristenUnie.

00:23:49

de heer Rebergen (ChristenUnie): Het is inderdaad een enorm bedrag waar je wel goed over na moet denken. We hebben wel onze zorgen over of die middelen echt gaan blijven voor Groningen. Zeker ook als je de ontwikkelingen in Den Haag ziet. Ik ben het met u eens dat we niet moeten zorgen voor afhankelijkheid van deze middelen van allerlei bedrijven. We zullen het zo moeten doen dat we het wel stimuleren, maar dat we geen dingen van de markt gaan bekostigen.

00:24:20

Voorzitter: Dank u wel. Ik ben het zojuist vergeten, met kennisgeving is de heer Hillboesen van Stadspartij 100% voor Groningen afwezig, maar dat terzijde. Voor woordvoering geef ik het woord aan de heer Van Veen, PvdA.

00:24:35

de heer Van Veen (PvdA): Dank voor het woord, voorzitter. Vandaag spreken we over de conceptdoelen van de Economische Agenda. Het is een gek debat omdat

het college er niet bij is omdat we nu hier als raad onderling onze concept zienswijze bespreken. Ik ben wel blij dat het gelukt is om dat te doen. Ten eerste in het kader van transparantie, maar ik denk ook dat we met dit debat onderstrepen dat we de Economische Agenda echt belangrijk vinden en dat we het ook belangrijk vinden dat we als raad een rol hebben in de besluitvorming daarover.

00:24:59

de heer Van Veen (PvdA): Ten tweede hoop ik ook dat het ons vandaag lukt om gezamenlijk een verhaal te ontwikkelen en met elkaar te kijken wat we allemaal vinden. Met twaalf gemeenteraden, twee waterschappen en een provincie is het extra belangrijk dat we gericht opmerkingen plaatsen. Voor ik naar de inhoud ga, stuur ik eerst nog mijn dank en complimenten aan Jakob Klompier en zijn team voor het opstellen van deze agenda. Het is knap werk dat ze dit zo snel voor elkaar gekregen hebben.

00:25:21

de heer Van Veen (PvdA): Mijn fractie is vooral te spreken over het feit dat er voor missies gekozen wordt en gewerkt wordt vanuit de visie van de Italiaanse Mariana Mazzucato, waardoor er niet alleen gekeken wordt naar waar Groningen goed in is, maar ook welke economische sectoren daadwerkelijk een bijdrage kunnen leveren aan de grote uitdagingen waar we in Groningen en in de wereld voor staan. Daarbij vinden we het wel van belang dat die missies zo vormgegeven worden dat de Groningers daar snel profijt van hebben. Stel dat er wordt gekozen voor de waterstofeconomie, hoe zorgen we dan dat de gemiddelde Groninger daar ook iets aan heeft? Hoe zorgen we dat die healthy aging ook voor gezonde Groningers gaat zorgen?

00:26:01

de heer Van Veen (PvdA): Nu ik het over Mariana Mazzucato heb, zij heeft ook een boek geschreven, *The Big Con*, over de schade die de consultancy industrie doet aan overheden en het bedrijfsleven. Ik zou de heer Klompier willen aanraden om dat boek te lezen voordat ook binnen dit programma allemaal consultants ingehuurd worden om dingen uit te werken. Vandaag spreken we over de doelen en mijn fractie staat achter de vijf doelen die hierin staan. We missen wel iets wezenlijks, namelijk een doel dat draait om goede werkgelegenheid. Wat ons betreft zou er een zesde doel toegevoegd moeten worden, namelijk het creëren van duurzame en inclusieve werkgelegenheid, bij voorkeur voor alle Groningers. In het betoog van de ChristenUnie hoorde ik net ook al zo iets.

00:26:38

de heer Van Veen (PvdA): Werk is heel belangrijk, het zorgt voor inkomen, het geeft je een kans om je te ontwikkelen, je krijgt de kans om meer bij te dragen aan de samenleving en je ontmoet andere mensen. Door dit doel specifiek te maken kan hier ook rekening mee gehouden worden als die missies gekozen worden en projecten uitgewerkt worden. Bijvoorbeeld door missies te kiezen waar vaste contracten de norm zijn of waar een goede mix van verschillende opleidingsniveaus is: theoretisch geschoolden en praktisch geschoolden, en bij voorkeur ook ruimte voor zij-instromers of mensen zonder opleiding, bijvoorbeeld in de maakindustrie. Door dit te willen bereiken voor alle Groningers zou er ook aandacht moeten zijn voor Groningers met afstand tot de arbeidsmarkt.

00:27:17

de heer Van Veen (PvdA): We denken dan ook dat deze pot met geld een kans moet zijn om bedrijven nog meer over te halen om hun maatschappelijke verantwoordelijkheid te pakken als het gaat om het zijn van een inclusieve werkgever. Ik moet bijvoorbeeld denken aan bedrijven die nu nog te weinig oog en oor hebben voor de mensen die nu niet makkelijk aan het werk kunnen, bijvoorbeeld omdat ze een handicap hebben waardoor extra aanpassingen nodig zijn.

00:27:40

de heer Van Veen (PvdA): Dit is niet alleen goed voor die mensen die werk nodig hebben, maar dat gaan we in Groningen ook nodig hebben. 35.000 mensen gaan binnenkort met pensioen, dus we hebben iedereen nodig. Kortom, voeg nog een werkgelegenheidsdoel toe aan deze doelen van de Economische Agenda. Heb meer aandacht voor Groningers met afstand tot de arbeidsmarkt en dan hebben we echt een top agenda om de Groningse economie de komende dertig jaar vooruit te helpen.

00:28:06

Voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Jacobs, VVD.

00:28:12

mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dank u wel, voorzitter. We zijn blij dat we de Economische Agenda kunnen bespreken. De Economische Agenda is een onderdeel van een pakket aan maatregelen van Nij Begun op weg naar erkenning, herstel en perspectief. Als je in dit kader over herstel spreekt, dan spreek je over herstel van vertrouwen. Zoals de heer Rebergen zegt, is herstel van de kapotte huizen, kapotte bedrijven en kapotte mestkelders nog niet afgerond. We weten dat het hier niet over gaat, maar dat is wel wat onze inwoners bezighoudt. Ik denk dat het goed is dat we daar als volksvertegenwoordigers met elkaar ook aandacht voor hebben. Dit pakket vormt de reactie van het kabinet op de parlementaire enquête gaswinning.

00:28:54

mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Samen met de Sociale Agenda heeft Economische Agenda het doel het niveau van de brede welvaart in het gebied in uiterlijk 2055 op tenminste het landelijk gemiddelde te brengen. Dat is ook direct de uitdaging die we met elkaar hebben, namelijk om inderdaad met elkaar te kijken naar de doelen die over dertig jaar allemaal effect hebben, dus om weg te blijven van kortstondige en kort cyclische beleidsdoelen. In een bespreking met de heer Klompien werd daar over verschillende branches gesproken. Waar zou je in moeten investeren? Hij gaf toen heel duidelijk aan dat het juist heel risicovol was om over een branche te praten, want je wil datgene opschrijven in deze Economische Agenda die dertig jaar standhoudt. Dat is voor ons allemaal de uitdaging die hij met zijn team wat ons betreft goed heeft opgepakt.

00:29:45

mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Als we het hebben over de Economische Agenda en de vijf doelen, kunnen we ons daar als VVD-fractie prima vinden in een toekomstbestendige economie in een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. Daar zie je ook de verbinding met de Sociale Agenda. Het verhogen en bevorderen van ondernemerschap is wat ons betreft ook heel belangrijk gekoppeld aan het verdienvermogen, waarbij wij een welkome voedingsbodem willen bieden aan

diverse vormen van ondernemerschap in Noord-Drenthe en bij ons in de regio. Het lijkt heel erg op wat de heer Van Veen van de Partij van de Arbeid ook zegt, maar wij zouden er ook graag een zesde doel aan toe willen voegen. Dat is wat ons betreft een baan voor elke Groninger. Een baan is zoveel meer dan alleen maar een baan.

00:30:32

mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Het geeft een vorm van bestaanszekerheid, maar ook trots en een levensinvulling. Dat zou voor ons het eerste doel moeten zijn en dan mogen die andere vijf er wel achteraan. Ik kan er ook met mijn fractie wel mee leven als het een zesde doel is. Als je deze vijf doelen bereikt, is het nog steeds zo dat je niet streeft naar een baan voor elke Groninger. Van ons mag daar ook Noord-Drenthe bij. Dat is in ieder geval wat wij heel graag willen.

00:31:05

mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Daarnaast heeft mijn fractie vertrouwen in de heer Klompien en zijn team om dit te doen. Eén van de vorige sprekers zei het al, we hebben het over twaalf raden, twee waterschappen en één provincie. Dat zijn een hele hoop volksvertegenwoordigers en als alle volksvertegenwoordigers er zelf iets van gaan vinden, weet ik zeker dat meneer Klompien drukker bezig is met ons dan met de brede welvaart in het gebied. Dat gunt mijn fractie hem niet. We gunnen hem dat hij bezig is met de welvaart in ons gebied. Dank u wel, voorzitter.

00:31:36

Voorzitter: U bedankt. Volgens mij kan ik de heer Huisman van de SP niet langer negeren. De SP.

00:31:42

de heer Huisman (SP): Ik was de derde net, geloof ik. Het maakt niet uit. Dank u wel, voorzitter. Ik vind het best lastig om over deze doelen te spreken. Niet omdat de SP de Economische Agenda niet belangrijk vindt, maar omdat we ons grote zorgen maken over de volgorde van de herstelagenda. Ik had daar een ander woord voor moeten bedenken. Het herstel van veel mensen, hun huis en hun leven die kapot zijn gemaakt door de gevolgen van de mijnbouw, is nog niet afgerond of zelfs helemaal niet gestart.

00:32:13

de heer Huisman (SP): Wekelijks horen we verhalen waar de honden geen brood van lusten. Zoals vandaag, waarin minister Hermans in een commissiedebat drie nieuwe vergunningen voor gaswinning heeft afgegeven in Groningen en gaswinning in bepaalde gevallen wordt gedoogd zonder vergunning. Ik word moedeloos van de handelswijze van het Rijk, maar tegelijk ook strijdbaar. Er is binnen Nij Begun niet genoeg geld voor bijvoorbeeld de herstelagenda. Het rapport Van Geel wordt niet uitgevoerd door dit kabinet, want hoezo koste wat kost? Dit is absoluut niet het beeld wat wij er als SP van hebben.

00:32:51

Voorzitter: Ik ga u even onderbreken. U heeft een interruptie van mevrouw Jacobs, VVD.

00:32:56

mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik deel wel een deel van de zorgen van de SP dat het belang van het herstel van de huizen het allerbelangrijkste

is. Daarnaast hebben we dus de Economische en Sociale Agenda. We hebben in ieder geval gehoord dat er het een en ander koste wat kost vergoed kan worden. Welke aanwijzing heeft u dat dat niet gaat gebeuren? Of is dat uw onderbuikgevoel, eerst zien en dan geloven? Dat kan ik ook delen. Voorlopig hebben we niet gehoord dat bepaalde herstel of schade niet vergoed wordt. Of heeft u dat wel?

00:33:29

Voorzitter: De heer Huisman.

00:33:30

de heer Huisman (SP): We zien steeds terug dat mensen moeten vechten voor hun herstel en een goede woning. Dat is niet het beeld wat wij hebben bij koste wat het kost, dan ga je aan de slag en zorg je ervoor dat de boel op orde komt. Dat is mijn beeld. Verder heeft de NAM, Shell en Exxon doodleuk aangekondigd niet meer mee te betalen. Dat maakt het voor mijn fractie lastig om na te denken over de toekomst, terwijl nadenken over morgen voor zoveel inwoners in onze provincie al bijna te veel is. Dat nu even vooraf, nu de doelen die wij hebben ontvangen van de kwartiermaker Economische Agenda.

00:34:11

de heer Huisman (SP): Voor de SP is de economie geen doel op zich, maar een middel om een rechtvaardige, sociale en menswaardige samenleving te creëren. Een brede welvaart dus. Een economie staat of valt met de mensen die erin werken. Het is voor ons als SP dan ook onacceptabel dat goede arbeidsvoorwaarden en goed werkgeverschap niet expliciet centraal staan in deze agenda. Te vaak zien we dat banen worden gecreëerd die onzeker zijn, slecht betaald worden of zonder perspectief blijven. Wij pleiten daarom om fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden in de Economische Agenda op te nemen. Werken in onze provincie moet een inkomen opleveren waarmee mensen niet alleen kunnen rondkomen, maar ook kunnen leven. Ook goed werkgeverschap stimuleren.

00:35:10

de heer Huisman (SP): Werkgevers moeten niet alleen gericht zijn op winst, maar ook op verantwoordelijkheid nemen voor een gezonde werkcultuur, respect voor hun werknemers en het bieden van zekerheid en perspectief. Denk ook aan de bevordering van financiële participatie door werknemers. Als een bedrijf groeit door de inspanningen van zijn werknemers, moeten zij ook meeprofiteren. Deel zeggenschap en winst met mensen die de waarde creëren. De voorgestelde agenda heeft veel oog voor innovatie en economische groei, maar wij missen een fundamentele vraag, namelijk: voor wie doen we dit? De SP wil een economie die draait om mensen, niet om het maximaliseren van winst voor aandeelhouders. Laat ons creatiever kijken naar economische ontwikkelingen waarbij welzijn en samenwerking centraal staan. We willen graag nieuwe vormen van ondernemen hebben.

00:35:58

Voorzitter: Voordat u verder gaat over de nieuwe vormen van ondernemen, heeft u een interruptie van D66. Mevrouw Gietema.

00:36:04

mevrouw Gietema (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik ben het helemaal met de SP

eens. Goed werkgeverschap en perspectief bieden voor ondernemers gaat denk ik hand in hand met elkaar. In de agenda die nu voorligt, wordt gesproken over dat we een plan gaan maken voor vijf jaar. Ik vroeg me af of dat niet te kort is om echt perspectief te kunnen bieden als we vijf jaar gaan bouwen aan de Economische Agenda. Zou dat niet veel langer moeten zijn?

00:36:27

de heer Rebergen (ChristenUnie): De heer Huisman. U mag deze interruptie ook gebruiken om richting een afronding te gaan.

00:36:30

de heer Huisman (SP): Dat ga ik doen. Nij Begun is een traject van dertig jaar. Dit is iets van vijf jaar. De Economische Agenda moet je ook over dertig jaar gaan bekijken voor mijn gevoel. Je moet het niet tot vijf jaar beperken.

00:36:48

Voorzitter: U heeft een hele korte interruptie van mevrouw Jacobs van de VVD.

00:36:51

mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ik hoor wat de SP mist, voorzitter. Ik heb een vraag. Als we kijken naar de doelen, dan is het niveau van de brede welvaart in het gebied terug te brengen naar ten minste het landelijk gemiddelde. Dat is juist dat brede welvaart, dus dat is iets anders dan winstmaximalisering. Bent u dat met mij eens en vindt u het dan wel voldoende? Ik zie 'winst maximaliseren' nergens staan.

00:37:11

Voorzitter: De heer Huisman.

00:37:23

de heer Huisman (SP): Als wij uitgaan van de economie zoals die nu georganiseerd is, dan is die gericht op winstmaximalisatie. Wij zien geen onderwerpen in dit rapport wat een andere economie nastreeft dan die wij voor ogen hebben als SP. Ik ga naar een afronding, voorzitter. Tot slot willen we dat deze agenda niet alleen wordt opgesteld door beleidsmakers en bedrijven, maar in nauwe samenwerking met Groningen zelf. Betrek onze inwoners, jongeren - zij hebben namelijk de toekomst - werknemers, culturele instellingen, kunstenaars en lokale ondernemers bij het vormgeven van onze economie. Zij weten als geen ander wat nodig is om een duurzame, sociale en toekomstgerichte provincie te realiseren.

00:38:11

Voorzitter: Dank u wel. Voor woordvoering is nu de heer Van der Laan van Partij voor het Noorden aan het woord.

00:38:14

de heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Dank u wel, voorzitter. De doelen van Nij Begun zijn ambitieus en klinken als een visionair verkiezingsprogramma. Hoe ambitieus deze doelen ook mogen zijn, geeft de realiteit toch een somberder beeld. Komt het geld daadwerkelijk naar Groningen of blijven wij gevangen in de bureaucratische molen van Den Haag? We hebben sterke twijfels over de toegankelijkheid voor het MKB. Zijn zij straks afhankelijk van dure subsidieadviseurs om überhaupt kans te maken? Wie profiteert nu daadwerkelijk? Grote instellingen zoals de RUG, UMCG, Gasunie en andere overheidslagen zullen de weg wel weten

te vinden. Voor de gewone Groninger, die al jaren op concrete verbeteringen zit te wachten, in lijn met de SP, zien wij het nog steeds somber in.

00:39:07

de heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Voor een gemiddelde Groninger is Nij Begun vooralsnog niets meer dan papieren plannen. Intussen mogen wij in dit geval het geld als provincie zelfs voorschieten voor de ambtenaren die deze plannen moeten uitvoeren. Moet je nagaan, 7,5 ton voorfinancieren terwijl ons miljarden in het verschiet wordt gesteld. We moeten de ambtenaren die dat moeten uitvoeren eerst zelf gaan voorschieten. Bij de gemeente zal dat niet veel anders zijn, voorzitter. De Partij van het Noorden vindt het meer dan een beetje krom. We hebben het idee dat subsidies van Groningen en Drenthe straks simpelweg via de reguliere ministeriële kanalen lopen. Dat betekent vinkjes, vinkjes en nog een keer vinkjes zetten.

00:39:52

de heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Als het MKB ergens een hekel aan heeft, is het wel vinkjes zetten. Ze zullen dat in veel gevallen dus niet gaan doen. De Partij van het Noorden vindt het onaanvaardbaar dat Den Haag bepaalt wat wij met onze middelen mogen doen. Er is nergens een pot geld die ergens geparkeerd wordt in deze provincie, alles zal nog steeds via ministeriële wegen moeten lopen met de eerdergenoemde vinkjes. Dat zijn er soms een paar honderd per project.

00:40:23

Voorzitter: U heeft een interruptie van mevrouw Jacobs van de VVD.

00:40:27

mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ik snap wel wat meneer Van der Laan zegt, voorzitter. Het zou echter ook kunnen dat we, juist in deze tijd met krappe budgetten, met elkaar als volksvertegenwoordigers ook landelijk hebben gezegd wat we gaan doen met het geld, dat er een bewaking in zit, dat het geld ook daaraan wordt besteed en dat we het geld hier bijvoorbeeld niet in wegonderhoud steken, want dat is een primaire taak. Bent u het met mij eens dat daar ook een borging in zit? Hoe zou u het anders zien? Een pot met 250 miljoen op jaarbasis op de Grote Markt neerzetten waar iedereen naartoe kan rennen en geld uit kan trekken?

00:41:04

Voorzitter: De heer Van der Laan?

00:41:06

de heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): In dit geval hadden we het geld wel ergens in Ten Boer willen stallen. Niet direct op de Grote Markt, maar in ieder geval ergens in een centrale plek in de provincie Groningen. We hebben dat bijvoorbeeld bij Toukomst gezien, daar hebben we van dichtbij verschillende projecten kunnen volgen. Dat was echt verschrikkelijk, terwijl daar juist was afgesproken dat we het zelf mochten bepalen met burgerpanels. Ga eens met de initiatiefnemers van Toukomst praten en dan komt het woord vinkje nog duizend keer voor. Dat gaat hier absoluut ook weer gebeuren.

00:41:45

Voorzitter: Mevrouw Jacobs, ik ging u het woord geven, maar dat moet ik wel eerst doen. Mevrouw Jacobs, heeft u een vervolgvraag?

00:41:50

mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Non-verbaal begrijpen we elkaar soms ook, voorzitter. Mijn fractie vindt Toukomst is een goed voorbeeld dat enige regie essentieel is. Deelt u dat met mij?

00:42:04

Voorzitter: De heer Van der Laan.

00:42:05

de heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Ik wil de VVD best met een aantal initiatiefnemers van Toukomst in contact brengen. Zij kunnen avondvullende programma's geven over de vinkjes, maar uiteindelijk zijn die allemaal gestrand, behalve de spelletjesprojecten of moestuintjes in de achtertuin, dat soort miniprojectjes. De grotere projecten zijn vrijwel allemaal gestrand, voorzitter.

00:42:31

Voorzitter: U heeft nog een interruptie, maar ik wil de heer Van der Laan ook gelegenheid geven om zijn reactie op de economische doelen namens zijn partij volledig te geven. Is het een nieuw punt? De heer Van Veen.

00:42:43

de heer Van Veen (PvdA): Hoe zal ik dit zeggen? Er wordt een beeld geschetst dat Toukomst een totale flop was, maar volgens mij klopt dat niet. Er zijn ook veel mensen die er wel heel blij mee zijn. Dat wilde ik benoemen.

00:42:53

Voorzitter: De vraag is of de heer Van der Laan het daarmee eens is.

00:42:56

de heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Voorzitter, uitzonderingen zijn er altijd, op elk beleid.

00:43:00

Voorzitter: Gaat u verder.

00:43:04

de heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Wij hadden dan nog veel liever gezien dat we zelf met in ieder geval een deel van dat geld een spoorlijn of een extra weg hadden aangelegd, want dan wordt het echt concreet. Dit gaat te veel zweven in lifeline-achtige projecten die goed zijn, maar waarvan de gemiddelde Groninger economisch nooit beter zal worden. Dat is voor de hoger opgeleide mensen wel heel interessant, maar daar hebben we er al genoeg van. Daarin sluiten we wel bij de PvdA aan, het moet ook voor lager opgeleide mensen toegankelijk worden, net als voor mensen met een handicap of een beperking die hier ook van moeten profiteren. Dit wordt een absoluut feestje voor hoger opgeleiden.

00:43:51

Voorzitter: Wilt u naar een afronding gaan?

00:43:55

de heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Uit de parlementaire enquête bleek immers dat het Noorden en dus Groningen willens en wetens is achtergesteld op de rest van Nederland. Daarom is het niet vreemd dat we nu gecompenseerd willen worden. Het is voor Groningen een nieuw begin na het gasdebakel. De Groningers

hebben altijd gelijk gehad, zei de vorige staatssecretaris. Helaas is dat waarheid geworden. Dat verandert ook de inslag van de mensen. De Groningers hebben te vaak gelijk gehad, zo niet altijd. Dat maakt ons als partij niet optimistisch, maar cynisch.

00:44:30

Voorzitter: Komt u tot een afronding?

00:44:32

de heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Ik heb nog één zin, voorzitter. De discussies die nu telkens in Den Haag gevoerd worden, maakt dat alleen maar sterker. Verras ons een keer, zorg dat dit geen herhaling van zetten wordt en dat de Haagse bemoeienis een keer geen negatieve impact heeft op deze mooie regio.

00:44:51

Voorzitter: Dank u wel. Dat was een lange zin, maar ik reken het goed. Mevrouw Jones, GroenLinks?

00:44:56

mevrouw Jones (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik zal zoveel mogelijk proberen aan te sluiten bij hetgeen wat al gezegd is, ook met het oog op de zienswijze en het koppelen van onze punten vanuit de gemeenteraad. Ik ben het eens met de zorgen rondom de volgordelijkheid die de SP noemde. Wij zien ook nog steeds veel mensen in het moeras van herstel en schadeafhandeling zitten, maar we zien tegelijkertijd gelukkig ook een heel aantal mensen die nu naar de toekomst kunnen kijken. Ik denk dat de komende dertig jaar voor hen positiever zullen zijn met deze agenda.

00:45:47

mevrouw Jones (GroenLinks): Brede welvaart, en dit hebben wij ook bij de Sociale Agenda gezet, is een heel breed thema. Waar wij als GroenLinks bang voor zijn is dat de gemiddelde welvaart met dit programma wellicht toeneemt, maar ons net als de Partij voor het Noorden en de Partij van de Arbeid afvragen of het voor iedereen vooruit gaat, en vooral de mensen die het nu het meest nodig hebben. Wij delen zeker het punt van de Partij van de Arbeid waar het gaat om inclusie, ook bij werkgelegenheid. Daar hoort wat ons betreft ook fatsoenlijk en goed werkgeverschap bij, zoals de SP dat noemt.

00:46:24

mevrouw Jones (GroenLinks): Uiteraard moet er voor alle opleidingsniveaus werk zijn in deze provincie. Als GroenLinks zien wij de toekomst als een circulaire economie en daarin is het belang van praktisch geschoolde mensen niet te onderschatten. Ik heb begrepen dat mbo's goed aangehaakt zijn bij deze agenda, dus ik denk dat het goed is om dat ook in de uitwerking terug te gaan zien. Als we het hebben over maatschappelijke opgaves, zien we dat niet alleen in goed werkgeverschap en inclusief werkgeverschap, maar ook in zorg voor de fysieke omgeving. We zien juist in waar wij vandaan komen wat voor een effect economische belangen kunnen hebben op de fysieke omgeving van Groningers.

00:47:15

mevrouw Jones (GroenLinks): Tot slot zou ik één punt willen noemen waar de Economische Agenda niet op let, maar wel in de Economische Agenda staat. Er staat namelijk dat deze agenda niet is voor investeringen in infrastructuur, openbaar

vervoer en wonen. Wij zien dit wel als hele belangrijke randvoorwaarden en deze dingen horen wel degelijk bij het inlossen van de ereschuld aan Groningers. Wij snappen dat dit niet op het bordje van de kwartiermaker kan staan, maar wij zouden via deze weg het kabinet toch willen oproepen om hun beloftes waar het gaat om de Nedersaksenlijn en de Lelylijn ook echt in te willigen als onderdeel van die ereschuld.

00:47:56

Voorzitter: U heeft nog een vraag van de PvdA. De heer Van Veen?

00:48:00

de heer Van Veen (PvdA): Ik moest het snel googelen, omdat ik het juiste percentage wil noemen. Bedankt. Ik ben blij dat GroenLinks ook zo actief pleit voor verschillende opleidingsniveaus. Twintig procent van de mensen heeft ook geen opleiding afgerond, of alleen basisschool of maximaal mbo 1 gedaan. Hoe kijkt GroenLinks daarnaar in het kader van deze Economische Agenda?

00:48:21

mevrouw Jones (GroenLinks): Zoals ik al aan heb gegeven in mijn woordvoering, zien wij inclusief werkgeverschap als eenieder die bij wil dragen aan de maatschappij via werk. Dat is misschien niet iedereen, om verschillende redenen kan dat niet 100% zijn. Voor de mensen die werk zoeken, moet ruimte zijn in deze Economische Agenda. Ik zal het nog iets meer benadrukken, zodat het duidelijk is voor de heer Van Veen. Dat vat ik samen onder inclusieve werkgelegenheid.

00:48:54

Voorzitter: Dank u wel voor uw woordvoering. De heer De Haan.

00:48:57

de heer De Haan (CDA): Voorzitter, dank u wel. Ook vanuit het CDA danken we de heer Klomp en zijn team. Ik denk dat er vanavond al een hoop goede dingen zijn gezegd. Ik kan me wel vinden in het begin van het verhaal van mevrouw Jacobs en ook in de worsteling van de heer Huisman. Uiteindelijk begint het terugwinnen van vertrouwen echt bij het herstellen van de schades. Er zijn nog te veel inwoners die leven in onzekerheid en ellende en dat moet uiteindelijk echt het begin zijn. Het is ook van belang dat we het vandaag over deze Economische Agenda hebben. Als we daarnaar kijken, ligt er wat ons betreft wel een goed stuk dat nog wel wat hoog over kan zijn, waardoor het wat duidelijkheid mist.

00:49:41

de heer De Haan (CDA): Mijn fractie is blij met de focus op brede welvaart, zodat het ook echt een impuls kan zijn en iets toe kan voegen aan de maatschappelijke waarde. Als ik luister naar het verhaal over de werkgelegenheid, kan ik dat aan de ene kant wel volgen, maar aan de andere kant komt het wat mij betreft wel terug in de doelen. Er wordt gestreefd om al het talent in de regio beter te benutten en te streven naar meer bedrijven, wat uiteindelijk ook zal leiden tot meer banen. Qua doelen kan het dus duidelijker en concreter en dat missen we wat betreft werkgelegenheid ook. Het zou prima een extra punt kunnen zijn, maar als je tussen de regels doorleest, lezen we het wel terug.

00:50:22

de heer De Haan (CDA): Dan het punt wat mevrouw Jones van GroenLinks net maakt en waarbij ik het dus niet mee eens ben met wat de Partij voor het Noorden

zegt, namelijk dat we dit geld ook zouden kunnen gebruiken voor een spoorlijn of een weg omdat dat lekker concreet is. Volgens mij is deze Economische Agenda daar juist niet voor. Daar is ook simpelweg onvoldoende geld voor, kijk maar naar de kosten voor de Lelylijn. Dat zijn dingen die ook moeten gebeuren en randvoorwaardelijk zijn, zoals net ook werd gezegd, maar daar zit wel de spanning. Wat gebeurt er als die randvoorwaarden er uiteindelijk niet zijn? Wat als er uiteindelijk geen Lelylijn komt? Wat als er geen Nedersaksenlijn komt?

00:51:01

de heer De Haan (CDA): Wat als de netcapaciteit uiteindelijk niet geregeld wordt en er onvoldoende woningen worden gebouwd? We kunnen wel fantastisch werk doen met een Economische Agenda met de plus, maar als de randvoorwaarden uiteindelijk niet voldoende zijn en gemeenten ook onvoldoende worden gecompenseerd om voldoening of om voorzieningen in het platteland open te houden, kunnen we mooie dingen doen met de Economische Agenda, maar uiteindelijk zal het Rijk op een paar punten ook randvoorwaardelijk moeten gaan leveren. Daar zit wel onze zorg.

00:51:29

de heer De Haan (CDA): Als we straks een prachtige Economische Agenda hebben waarmee we aan mooie doelen werken terwijl die randvoorwaarden er niet zijn en het OV op het platteland verschaalt, is het niet aantrekkelijk voor jongeren om daar te gaan wonen en werken. Als de gemeenten onder druk komen met hun begroting, moeten we er wel voor zorgen dat dit soort budgetten niet worden gebruikt om reguliere gaten te dempen. Ik denk dat de meeste punten wel gezegd zijn, maar onze zorg bij deze spanning.

00:52:08

Voorzitter: Dank u wel voor uw woordvoering. De heer Van Zoelen, Partij voor de Dieren.

00:52:12

de heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Met Nij Begun moeten we werken aan een wereld na de gaswinning, herstel van ontworpen gemeenschappen, versterking van een duurzame economie en werken aan sociale veiligheid. Zo hebben we ook een Sociale Agenda en nu bespreken we de Economische Agenda. Wat goed is, is dat de brede welvaart daar aan ten grondslag ligt. Onze zorg is dat we meestal zien dat er bij brede welvaart aan cherry-picking wordt gedaan. Brede welvaart gaat over meer dan alleen materiële welvaart, het gaat ook over gezondheid, onderwijs, milieu, leefomgeving, sociale cohesie, ontplooiing en veiligheid. Dit gaat over economie.

00:52:56

de heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Wij als partij willen graag dat de economie groeit, maar dat je binnen de grenzen van de planeet blijft. Wat we missen in Nij Begun is de aandacht voor het klimaat. We hebben al eerder over de Sociale Agenda gesproken. Toen we het inbrachten, werd er gezegd: "als gemeente planten wij wel die boom". Het is belangrijk dat je binnen al die thema's van brede welvaart ook een project als Nij Begun uitrolt. Ik was blij te lezen dat deze opmerking niet alleen door ons gemaakt werd, maar dat we in de brief van Nij Begun ook zagen dat andere raadsleden in andere gemeentes deze input ook gegeven hebben en dat

deze zorg dus ook meegenomen wordt. Dat hadden ze al gezegd, maar ik benadruk het hier nogmaals.

00:53:44

Voorzitter: U heeft een interruptie op dit punt. De heer De Haan, CDA?

00:53:47

de heer De Haan (CDA): Voorzitter, ik denk dat die doelen duidelijker kunnen. Als je kijkt naar doel één, dan wordt er gestreefd naar een toekomstbestendige economie waar onder andere een gezonde leefomgeving en circulaire economie onder valt. Ik denk dat dat het stukje duurzaamheid en klimaat is waar de Partij voor de Dieren het hier over heeft, vindt u niet?

00:54:08

de heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Daar zit het deels in. Er zit een klein beetje in, maar het moet een samenhang zijn dat je binnen de grenzen van de planeet blijft. Dat wordt een klein beetje gedaan. Circulaire economie helpt wel, maar het is ook belangrijk dat we iets duurzaam voor de toekomst na de gaswinning neerzetten en dat we onze ecologie versterken en weerbaarder zijn tegen klimaatverandering. Dat is iets waar we als mensen allemaal iets aan hebben zodat we over dertig jaar een mooi groener Groningen hebben.

00:54:36

Voorzitter: Voordat u verder gaat, heeft u ook nog een interruptie van de heer Van der Laan van Partij voor het Noorden.

00:54:40

de heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Dat is denk ik een goed punt van de Partij voor de Dieren. Stel dat de Partij voor de Dieren in een jaar 100 miljoen euro te besteden heeft. Geef eens wat voorbeelden van klimaatbestendige projecten die wellicht ook economisch interessant kunnen zijn?

00:54:57

de heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Dat is een goede vraag. Er liggen veel kansen bij de eiwittransitie en dat we meer richting de plantaardige export gaan. Gelukkig werken we daar als gemeente ook aan, ook met het Agroprogramma. Als we zien hoe boeren er nu voor staan, moeten we gaan kijken hoe we boeren in de provincie echt een toekomst geven. Met het geld van Nij Begun zouden we daarop kunnen inzetten, dat boeren die bijvoorbeeld biologisch willen boeren en nu vaak tegengewerkt worden ook uit dat geld kunnen putten. Daar liggen ook kansen voor Groningen na de gaswinning, dus dat voorbeeld wil ik meegeven. Niet alleen aan de heer Van der Laan, maar ook aan de coördinatoren van Nij Begun.

00:55:45

de heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Voor de rest wil ik aansluiten bij de opmerkingen die al gemaakt zijn over duurzame arbeid en verschillende opleidingsniveaus en de maakindustrie. Daar moet goed aan gedacht worden. Het is ook een zorg van ons dat er naar de vrijetijdseconomie wordt gekeken. Arbeid is op dit moment schaars en wordt steeds schaarser, ook met de vergrijzing. We moeten daarom kiezen voor duurzame arbeid en banen die echt iets opleveren voor de toekomst, niet dat we via vrijetijdseconomie juist druk zetten op ons klimaat.

00:56:25

Voorzitter: U heeft een interruptie van mevrouw Jacobs van de VVD.

00:56:29

mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dank u wel, voorzitter. Wat mijn fractie betreft is de vrijetijdseconomie juist aanvullend voor onze provincie. Ziet u vrijetijdseconomie bij uitstek als iets wat het klimaat alleen maar tegenwerkt? Zo hoor ik dat, terwijl alle onderzoeken juist uitwijzen dat daar hele grote kansen liggen voor onze provincie.

00:56:49

Voorzitter: Voordat u antwoord geeft: u heeft zo nog een interruptie en u heeft niet veel tijd meer. U heeft in dat geval nog 30 seconden om de vraag te beantwoorden en af te ronden. De heer Van Veen, PvdA.

00:57:07

de heer Van Veen (PvdA): Massatoerisme en met zijn allen naar Costa Rica vliegen is niet goed voor het milieu, maar toerisme in Nederland waardoor misschien meer Nederlanders in Nederland op vakantie gaan, kan juist een positief effect hebben op het klimaat. Dat is mijn aanvulling op de opmerking van mevrouw Jacobs.

00:57:24

Voorzitter: De heer Van Zoelen.

00:57:25

de heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Het klopt dat de heer Van Veen zegt dat je voor de regio een goede vrijetijdsbesteding hebt. We zien juist met toerisme dat het een probleem is wat steeds vaker speelt waarbij je niet meer uniek bent. Grote steden zoals Amsterdam en Utrecht kampen met toeristen. In Groningen zou je die kant ook op kunnen gaan en je moet massatoerisme echt tegengaan. Laten we als Groningen alsjeblieft uniek blijven en een inwoners mooie groene provincie meegeven voor de toekomst.

00:58:01

Voorzitter: Dank u wel. Voor woordvoering is het woord aan mevrouw Gietema van D66.

00:58:06

mevrouw Gietema (D66): Dank u wel, voorzitter. Een Nij Begun kunnen we maar één keer maken en daar hebben we dertig jaar voor. Het is belangrijk dat we hier met elkaar zitten en deze agenda bespreken. Als we het over een vervolg hebben, en het is al door een aantal andere fracties ook genoemd, vindt mijn fractie het belangrijk om echt te bouwen vanuit die versterking. Er is nog steeds een moeras gaande waar veel mensen in vastzitten. Dat is nog steeds de realiteit voor een hele grote groep mensen in Groningen en Noord-Drenthe. Er is weinig aandacht voor, maar het is wel de basis waar de Economische Agenda en de Sociale Agenda op moeten bouwen. Ik zou in ieder geval de kwartiermaker mee willen geven om die verbinding wel meer te maken.

00:58:45

mevrouw Gietema (D66): Ik heb vanuit mijn fractie de grote wens dat we in het vervolg ook graag die verschillende agenda's met elkaar bespreken omdat ze veel met elkaar te maken hebben. Ik denk dat het geluid vanuit de raad heel helder is. Dan de doelen zelf. Er worden een aantal nieuwe doelen genoemd door een aantal

partijen. D66 heeft niet zozeer naar de doelen gekeken, want die zijn heel breed, heel hoog over en niet heel resultaatgericht. Het gaat vooral over het hoe-gedeelte. Hoe wil je die doelen bereiken en wat wil je ermee doen? Daar gaan we het verschil mee maken.

00:59:18

mevrouw Gietema (D66): Ik ben het eens met het feit dat we zijn voor een inclusieve arbeidsmarkt, daar kunnen we niets tegen hebben. De vraag is hoe je dat kan realiseren. Een nieuw punt wat vandaag nog niet veel naar voren is gebracht, is de rol van de ondernemers en de bedrijven zelf. We hebben een ontzettend innovatieve regio staan en we zouden heel graag vanuit dat initiatief en die energie willen kijken waar de mogelijke kansen liggen.

00:59:44

Voorzitter: U heeft een vraag van de heer Van Zoelen van Partij voor de Dieren.

00:59:47

de heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Ik heb signalen opgevangen van ondernemers die ook op gesprek zijn geweest. Er zijn heel veel gesprekken geweest, volgens mij wel honderden. Misschien dat u de signalen herkent of deelt dat mensen daar een half uur komen en hun zegje doen, maar niet weten wat er wordt meegenomen van die input van ondernemers. Is het ook belangrijk wat er van die ondernemers wordt meegenomen? Dat er na een gesprek geen vertwijfeling ontstaat, van: ik ben hier geweest, maar wat gebeurt er met mijn input?

01:00:21

mevrouw Gietema (D66): Dat is precies het punt van zorg wat ik hier ook probeer te delen. Volgens mij is één op één gesprekken voeren niet heel zinvol omdat het juist om de brede dialoog in de regio gaat. Volgens mij hebben we elkaar heel erg nodig en kan je vanuit de dialoog met elkaar tot hele goede concrete voorstellen komen. Wat er echt ontbreekt in de plannen is op zijn minst een stappenplan naar een duidelijke politieke keuze en uitleg over hoe die gemaakt gaat worden. Op welke economie gaan we ons richten? Wordt het waterstof, healthy aging of iets anders?

01:00:52

mevrouw Gietema (D66): Alleen met een duidelijke keuze kan de regio zich ook voorbereiden om stappen daartoe te zetten. Een ondernemer gaat niet harder lopen op deze doelen. Het is veel te vaag en abstract. Het is papier en papier trekt de ondernemer niet, dat hebben we vanochtend ook gezien bij de drie ondernemers die we hebben gesproken.

01:01:12

Voorzitter: Zojuist heb ik per abuis de heer Van Veen genegeerd. Heeft u nog een interruptie?

01:01:18

de heer Van Veen (PvdA): Mevrouw Gietema zei dat we ook een inclusieve en duurzame arbeidsmarkt willen, maar hoe bereik je dat? Daarna is het een beetje weggezet en leek de conclusie te zijn dat je het niet als doel kan toevoegen. Volgens mij is een investeringspakket wat eraan komt juist een kans om dat wel te realiseren door bijvoorbeeld de sectoren te kiezen waar duurzame banen in zitten. Je kan dan

kijken naar sectoren die binnenkort niet gaan verdwijnen of sectoren waar veel werkgelegenheid nodig is en bijvoorbeeld ook niet overgenomen kunnen worden door robots. Anderzijds kan je het bedrijfsleven en ondernemers met subsidies overhalen om een meer inclusieve werkgever te zijn door het bijvoorbeeld makkelijker te maken om hun bedrijven aan te passen voor mensen met een handicap of ze coaching te geven zodat ze rekening kunnen houden met psychologische dingen. Die suggestie wil ik nog wel meegeven, want het is zonde als mevrouw Gietema daar niet bekend mee is.

01:02:10

Voorzitter: De heer Van Veen negeerde mij net zo hard nu. U heeft er wel een vraag uit gedistilleerd?

01:02:19

mevrouw Gietema (D66): De regio Groningen en Noord-Drenthe heeft één van de beste arbeidsmarktregio's van Nederland. Volgens mij hebben we daar veel kennis en ervaring met deze aandachtsgroepen die de heer Van Veen noemt. Volgens mij kan de economische sector ontzettend goed leren van de arbeidsmarktregio en wat daarbij komt. Voor de arbeidsmarktregio hebben we een hele goede infrastructuur waarin alle onderdelen van Noord-Drenthe en Groningen vertegenwoordigd zijn. Als het gaat om de Economische Agenda maakt mijn fractie zich wel echt zorgen, want we zien dat we in Groningen een ontzettend grote kracht hebben aan ondernemers en organisaties die goed kunnen lopen op bijvoorbeeld subsidies en plannen en die misschien nu al vooruit gaan lopen. Hoe zorgen we ervoor dat Nij Begun iets voor de hele regio wordt in plaats van alleen voor de stad Groningen? Ik wil de kwartiermaker meegeven om te bewaken dat het echt van de regio is en dat we onze expertise als stad voor de hele regio inzetten en niet de partijen zijn die het geld allemaal binnenharken.

01:03:19

Voorzitter: U heeft op dit punt een vraag van de VVD. Mevrouw Jacobs?

01:03:22

mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ik ben niet iemand die per se leeft op angsten, dus ik deel uw angst dat alles naar de stad gaat niet helemaal. Heeft u die aanwijzing wel? Het zou fijn zijn als u dat met ons deelt, want ik heb het idee dat beide kwartiermakers juist de regio intrekken om te kijken wat er speelt. Heeft u dat ook?

01:03:45

Voorzitter: Meneer Van Veen, uw microfoon staat nog aan en het interfereert. Mevrouw Gietema?

01:03:48

mevrouw Gietema (D66): Dank u wel, voorzitter. De kwartiermaker heeft oog voor alle onderdelen en toch zien wij af en toe wel het signaal dat grote partijen zich hier al meer op voorbereiden. Uiteraard zijn het ook de partijen die misschien net iets dichterbij ons staan omdat wij ook in de stad zitten, maar het is goed om die regio in het oog te houden. We moeten kiezen voor de grote industrieën zodat de hele regio zich kan voorbereiden, maar we hebben ook subregio's en gemeenten met specifieke lokale ambachten met lokale ketens waarin je wil investeren.

01:04:21

mevrouw Gietema (D66): Dit hebben we vanochtend ook gezien in de stad en we zien het ook breder in de hele regio. Mijn fractie vindt het heel belangrijk dat goed naar voren komt dat we op basis van het erfgoed wat we hier ook hebben nu gaan bouwen, ook in economische zin. Tot slot, voorzitter, is het ontzettend belangrijk om de rol van de raden en staten echt te verduidelijken in de stappen die gaan komen. Dat is nog ontzettend vaag. Ik deel de ambitie van de PvdA dat we daar echt afspraken over moeten maken.

01:04:52

Voorzitter: U mag wel iets sneller tot een afronding komen.

01:04:55

mevrouw Gietema (D66): Ik hou het hierbij. Ik hoop dat we er met elkaar voor zorgen dat het geen snoepspot wordt, maar echt iets waar we over dertig jaar met veel trots op terugkijken en met veel energie op vooruit kunnen.

01:05:05

Voorzitter: U heeft nog één vraag van de heer Van der Laan van de Partij voor het Noorden.

01:05:09

de heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Het was een goed betoog, ook in het kader van de relatie tussen de Stad en Ommelanden. Stel je voor dat er toch een talentvol MKB-bedrijf is, bijvoorbeeld in Hoogezand. Hoe kan dat bedrijf het geld van het ministerie straks naar Hoogezand krijgen zonder duizend vinkjes aan te hoeven zetten? Hoe ziet D66 dat voor zich? Ik weet dat het neigt naar een technische vraag, maar hoe werkt dat in de praktijk?

01:05:32

Voorzitter: Mevrouw Gietema.

01:05:33

mevrouw Gietema (D66): Als we het hebben over een toekomstbestendige en duurzame economie, denk ik dat we de ondernemer in ieder geval ruimte moeten geven en dus niet al te veel eisen en vinkjes te moeten neerzetten. Volgens mij is het ook de taak van de kwartiermaker om daar met het Rijk goede afspraken over te maken. We moeten leren van eerdere projecten waar dingen goed in zijn gegaan, want veel dingen gaan goed, en van projecten waar lessen uit zijn getrokken. Op de technische mag de kwartiermaker later terugkomen.

01:06:01

de heer Rebergen (ChristenUnie): In dat geval gaan we door naar de volgende woordvoerder. Mevrouw Van Heteren, Student en Stad?

01:06:05

mevrouw Van Heteren (Student en Stad): Dank u wel, voorzitter. We hebben allemaal de conceptversie Economische Agenda Nij Begun mogen ontvangen. Het is fijn dat we er in deze sessie feedback op kunnen geven. Onze fractie ziet namelijk nog wat puntjes die we graag meegenomen zien worden. Wat voor ons het belangrijkste is, is om het doel dat gericht is op talentontwikkeling, benutting en binding aan de regio iets verder uit te breiden met betrekking tot het aantrekken en verder tegengaan van de bestaande mismatch tussen onze toekomstige werknemers

en werkgevers. Hoewel er al diverse initiatieven lopen om deze doelen te ondersteunen, zien we dat een essentieel onderdeel ontbreekt, namelijk het aanbod van aantrekkelijk werkgeverschap.

01:06:43

mevrouw Van Heteren (Student en Stad): Ondanks al het mooie wat onze regio biedt, zien we studenten toch vaak vertrekken naar de Randstad. Eén van de voornaamste redenen hiervoor is de mismatch tussen studenten en werkgevers. Nu begrijpen we dat daar ook al campagnes en initiatieven voor zijn ingezet, maar toch zien wij hierin meer mogelijkheden door dit ook expliciet toe te voegen aan de visie. Als de match tussen student en bedrijf in die visie sterker wordt opgezocht, kan het studentenbehoud groter worden, wat meerwaarde creëert voor de provincie en de regio.

01:07:12

mevrouw Van Heteren (Student en Stad): Daarnaast gaat het niet alleen over het aantrekken van nieuwe werknemers, maar ook over het optimaliseren van het aanbod wat er nu voor studenten in de provincie is. We zouden via de visie huidige werkgevers willen stimuleren om andere types werkaanbod te creëren die beter aansluiten bij de behoeftes van studenten. Bijvoorbeeld door meer werkstudentschappen en traineeships, want deze kunnen erg waardevol zijn om studenten zich aan Groningen te laten binden. Kortom, een grotere focus op het aanbod van werkgevers kan wat ons betreft een positief verschil maken voor de Economische Agenda van Nij Begun. We kijken erg uit naar de definitieve versie waarin onze visie is meegenomen.

01:07:48

Voorzitter: U heeft een interruptie van D66. Mevrouw Gietema?

01:07:52

mevrouw Gietema (D66): We hebben het natuurlijk veel over bedrijven, maar we hebben ook ontzettend veel maatschappelijke organisaties en welzijn. U doelt hier op traineeships. Als we het over toekomstgerichte economie hebben, vroeg ik me even af in hoeverre we daar ook een koppeling moeten maken met de maatschappelijke sector. Is dat daar een onderdeel van of niet?

01:08:11

Voorzitter: Mevrouw Van Heteren.

01:08:12

mevrouw Van Heteren (Student en Stad): Dank u wel. Ik denk dat dat zeker een onderdeel ervan kan worden. Het is niet uitgesloten.

01:08:20

Voorzitter: Dank u wel. Was u aan het einde van uw woordvoering? In dat geval zijn we rond. We gaan richting een afronding. Nog even ter verduidelijking, want ik hoorde ook af en toe de woorden zienswijze en concept zienswijze voorbijkomen. Dit is uw reactie op wat er nu voor ons ligt. De conceptdoelen worden door de kwartiermaker weer vervat in een reactienota en deze nota ontvangt u samen met het concept Economische Agenda die nog voor uw raad wordt neergelegd. Mevrouw Jacobs.

01:08:50

mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Kunt u nog één keer zeggen wat er dan met onze inbreng wordt gedaan? Wordt daar een samenvatting van gemaakt, wordt de inbreng van elk individu in ieder geval opgenomen of zijn dat alleen de dingen die door meerdere mensen zijn genoemd?

01:09:03

Voorzitter: In algemene zin wordt uw inbreng op de conceptdoelen door de kwartiermaker vervat en gebruikt, maar hoe we dat nu procedureel gaan doen... Ik ga zo op hoofdlijnen samenvatten wat ik heb gehoord, dus vandaar dat het u misschien ook is opgevallen dat ik wat minder goed oplette dan normaal en meer moest opschrijven. De griffie is er ook bij aanwezig. Het verzoek aan u allen is om uw inbreng ook nog bij de griffie aan te leveren, zodat we het voor beide hoofdlijnen die ik zo dadelijk ga noemen bij de kwartiermaker kunnen aanleveren. Ik heb in ieder geval voldoende vaak gehoord dat er meer aandacht moet komen voor werkgeverschap en werkgelegenheid, ongeacht of het een zesde doel moet zijn of inclusief is bij het werkgeverschap. Dat kwam in ieder geval vaak voorbij.

01:09:44

Voorzitter: Er is ook een behoefte om dit te doen vanuit de versterkingsopgave die er al is en voor alle Groningers. Vanuit meerdere partijen wordt aangegeven dat er nog wel enkele zorgen en problemen worden gezien, zowel in de relatie tot het Rijk, maar ook in bijvoorbeeld de rol van de ondernemers of het MKB. Zoals al is aangegeven, is dit uitsluitend op hoofdlijnen. Lever uw inbreng in bij de griffie, zodat deze ook allemaal kunnen worden vervat in een reactie vanuit onze raad richting de kwartiermaker. Is het helder tot zover? De heer Van Zoelen.

01:10:19

de heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Ik heb klimaat en natuur ook genoemd, maar dat gaat allemaal meegenomen worden, neem ik aan. Er wordt een samenvatting gemaakt van wat we genoemd hebben?

01:10:27

Voorzitter: U kunt zich voorstellen dat ik net anderhalve minuut aan het woord ben geweest en u allen drie minuten per persoon, dus mijn samenvatting was niet uitputtend. Als u het in uw woordvoering heeft opgenomen, dan ga ik ervan uit dat het ook wordt gezien door de griffie. De griffie vervat het in een reactie namens uw hele raad. In dat geval sluit ik deze bijeenkomst en wens ik u allen een fijne avond.